

ONE SINGLE REALITY, ENDLESS PERSPECTIVES

Cristian-Marian Pârâială
PhD. student, University of Bucharest

Abstract: This world is dominated by one single reality, but everybody believes in his own view about existence. This lack of conformity lead, through the years, to many conflicts between peoples. Everybody undertook for their own points of view and when nobody retracted their conception, they began major encounters, considerable fights, significant struggles, great wars, in orders to decide which is the correct point of view about the world, which values are more important, which values are less important, which god is real, which one is an invention and so on and so forth. Throughout the centuries, only the strongest people decided which idea is a valuable conception and which idea is a horrible misconception. The weak always conform themselves to the respective authority, mavericks being usually, marginalized, expelled from the society, or even imprisoned and tortured to change their minds, to achieve the „right beliefs". In the 19th century, an impressive number of dictators came in power in one of the most important countries of Europe. Each one compelled their own rules, their own ideology and whoever tried to question their methods ended up in prison, being forced to correspond with the rules of the respective regime. In Nazi Germany, the authority decided that being a Jew is a crime. In Soviet Russia, the authority decided that being a bourgeois or kulak is a crime. Moreover, for the Nazi regime, the communist ideologies were utterly deficient, dissatisfactory and unacceptable. Also, for the Soviet regime, the Nazi ideologies were completely wrong, unfair, unjust and, also, unacceptable. Each and every one of them tried to inflict their own regime, their own rules, their own points of view. The end of the Second World War also marked the end of the Nazi regime, the Nazi ideology, the Nazi perspective about the perfect society. Unfortunately, the end of the same war marked the beginning of the communist regime, communist ideology and communist perspective about the perfect society in Eastern Europe. Countries like Poland, Bulgaria, Hungary, Romania, Czechoslovakia were forced to adopt the Soviet system, the Soviet ideology, even the Soviet life style (characterized by poverty, famine and fear). Using their brainwashing techniques, the communists manipulated those societies (with different languages, rules and beliefs) to embrace the Marxist-Leninist ideology. Using the manipulation, they corrupred all the books, all the newspapers, all the textbooks in order to describe the communist ideology as the greatest ideology to have ever existed. Rewriting history was the key to introduce the new reality, but Stalin's henchmen couldn't have instituted the new regime in those countries without restraint and enforcement. Because of the violent and brutal methods used by communist tormentors, many dissidents had come to embrace the new regime. In conclusion, the reality is still unknown by the humanity. Every person has his own ideas and beliefs about the reality, but sometimes people might be forced to forswore them, being engaged to new ones which align with the new power or authority.

Keywords: perspective, reality, ideology, communist regime, Stalin

De când mintea omului a început să fie dominată din ce în ce mai mult de rațiune, acesta a început să își pună anumite întrebări legate de originea sa, de locul unde s-a născut și își trăiește viața, dar și de viitorul lui care nu este întotdeauna unul luminos.

Planeta aceasta reprezintă adăpostul a sute de națiuni, fiecare având o cultură specifică, o limbă specifică, o tradiție specifică. Modul în care dănuiește și funcționează lumea de astăzi reprezintă rezultatul unei evoluții de mii de ani a omenirii care a încercat întotdeauna să se adapteze mediului pentru a putea supraviețui. Începând cu stadiul în care oamenii se organizau în grupuri pentru a putea vâna mai eficient și pentru a se putea apăra mai bine de

animalele prădătoare, nu aveau la îndemână decât pietre și bețe pentru protecția proprie și de cele mai multe ori locuiau pe un teritoriu bine delimitat în care își construiau adăposturi improvizate, oamenii au ajuns în stadiul în care nu mai este nevoie să vâneze având posibilitatea de a o cumpăra gata preparată, nu mai stau sub cerul liber ci în clădiri bine construite făcute să reziste la diverse intemperii, iar interiorul acestora fiind dotat cu sisteme care creează un mediu răcoros vara și unul călduros în timpul iernii. Oamenii nu mai stau la pândă așteptând prada, ei merg la un serviciu care ar trebui să fie plăcut și niciodată nu ar trebui să le pună viața în pericol. Mai mult decât atât, are chiar timp liber în care se poate bucura de natură, de mediul înconjurător dar și de tehnologie. Noul mod de viață și subzistență se datorează unui organ pe care fiecare ființă vie de pe această planetă îl deține dar care, se pare, l-a ajutat cel mai mult pe om, catapultându-l direct în vârful lanțului trofic.

Este vorba, bineînțeles, de creier, un organ extrem de complex și fascinant în același timp. El este capabil de învățare continuă, apt în a stoca informații, amintiri, imagini și sunete vreme de zeci de ani, dar și de a da naștere unor idei care uneori s-au dovedit a fi revoluționare pentru omenire. În acest fel, nu mai este nevoie ca omul să se adapteze după mediu, ci mediul după dorințele omului. Inventând arme de foc, omul are capacitatea de a ucide toate animalele de pe planetă dacă dorește, inventând un sistem de comunicații complex, acesta poate comunica cu persoane care se află la zeci de mii de kilometri distanță, inventând medicamente, acesta se poate proteja mai bine de bolile existente în prezent.

Cu toate acestea, nu sunt multe asemenea organe ale gândirii care pot aduce idei menite în a schimba lumea pentru totdeauna, ci sunt puține, chiar foarte puține în raport cu populația existentă în acest moment la nivel global. Cu alte cuvinte, lumea existentă astăzi se datorează doar câtorva minți luminate care au avut inițiativa și curajul de a aduce o schimbare în bine pentru omenire. Restul populației, deși se bucură de capacitatea de a citi și a scrie, de a lectura și de a înțelege idei mai complexe sau mai puțin complexe, ei nu vor aduce niciodată o idee genială care să aibă un impact nemaivăzut pe mapamond. În plus, astăzi, în secolul XXI, încă mai există foarte multe persoane analfabete care nu vor ajuta omenirea într-un mod extraordinar.

Mai inteligent sau mai puțin inteligent, mai creativ sau mai puțin creativ, mai inventiv sau mai puțin inventiv, creierul ne ajută cel mai mult în a recepționa mediul din jurul nostru, de a-l înțelege, de a-l simți, de a ne bucura de el sau dimpotrivă, de a ne feri de el. În prezent există aproximativ 7,5 miliarde de oameni la nivel global. Deși majoritatea oamenilor de pe planetă au două mâini, două picioare, doi ochi și așa mai departe, fața fiind în general cea care îi deosebește, asta nu înseamnă că toți oamenii gândesc la fel. Chiar dacă, de exemplu, s-ar forma un grup în care ar fi incluși oameni cărora le place foarte mult să citească, ei tot nu ar fi asemeni, deoarece fiecare ar avea diferite cărți preferate în favoarea cărora ar aduce argumente favorabile. Mai mult decât atât, din acel grup ar putea fi exclus un grup mai mic care adoră să se și joace pe calculator, de pildă, iar apoi grupul ar putea fi reîmpărțit în două grupulețe, respectiv cei care iubesc pisicile și cei care adoră cățelii și tot așa. Cu alte cuvinte, aceste combinații infinite sunt diferite la fiecare dintre noi, sporind astfel diversitatea omenirii și mai ales a gândurilor.

Pentru fiecare ființă vie, lumea se vede diferit. Oamenii văd lumea într-o lumină cromată, întâmpinând dificultăți pe timpul nopții, însă există ființe care pot vedea foarte bine și ziua, dar și noaptea sau văd doar alb-negru sau chiar în infraroșu. De asemenea, păsările răpitoare au o vedere cu mult mai bună decât a omului. Din păcate, există și diferite defecte ale vederii care îl pot determina pe om să vadă lumea diferit. Cel mai cunoscut defect este daltonismul prin intermediul căruia persoana respectivă confundă roșul cu verdele. Problema aceasta nu doar că este deranjantă, dar o și poate împiedica în obținerea unui carnet de conducere. Auzul este și el diferit. La fel ca văzul, acesta este mai deteriorat la persoanele mai în vârstă, dar chiar și unele persoane tinere pot avea dificultăți în a recepționa un cuvânt confundându-l cu altul

doar pentru că are terminația asemănătoare cu cel pronunțat de interlocutor. Chiar și temperatura este un factor care îi deosebește pe oameni. Unele persoane pot prefera căldura, disprețuind frigul, în vreme ce altele preferă un mediu mai răcoros, căldura provocându-le o stare de leșin.

Așadar, astfel de simțuri diferă de la persoană la persoană, distorsionând realitatea și transformând-o într-o lume unică și restrânsă. Realitatea poate fi distorsionată cu ușurință și cu ajutorul unor droguri cum sunt canabisul, cocaina, heroina, amfetamina, mescalina, canabisul și multe altele. Aceste substanțe halucinogene îi provoacă într-un timp relativ scurt consumatorului diferite imagini și senzații care se află la kilometri de realitate. Chiar dacă aceste substanțe periculoase ar fi eradicate, consumatorul ar avea la dispoziție alcoolul pentru a evada din realitatea chinuitoare și a intra într-o altă lume care să îl facă mai fericit.

Există cazuri când realitatea însăși este distorsionată de către creier. Asemenea celorlate organe ale corpului omenesc și creierul are bolile lui specifice, boli care pot produce extrem de multă suferință nefericitului pacient. Întrucât creierul este organul cel mai important pentru corpul omenesc, o posibilă „defecțiune” a acestuia ar avea consecințe nefaste pentru întregul organism. Dacă omul are o durere la o mână, sau la un picior sau la o mână sau ureche, atunci doar acele organe suferă, provocându-i, desigur, și suferindului simptomele specifice, dar dacă creierul suferă atunci întregul organism suferă. Fără a mai avea capacitatea gândirii raționale, omul ar putea să se rănească intenționat, sau să facă anumite activități periculoase care i-ar putea produce serioase vătămări sau chiar moartea. Există multe boli care afectează creierul făcându-l în acest mod să nu mai judece într-un mod normal și rațional, cele mai cunoscute fiind schizofrenia, depresia, anxietatea, psihoza, nevroza, tulburare obsesiv-compulsivă, amnezia, afazia, paranoia, ipohondria și așa mai departe.

Mediul stresant, rutina zilnică și problemele care nu dispar niciodată determină tot mai multe persoane depresive de la an la an. Persoanele depresive își pierd speranța unui viitor mai bun, tânjind după trecut și momentele frumoase din viața lor care s-au dus pentru totdeauna. Lumea lor este una gri sau chiar neagră, fiind lipsiți de speranță sau chiar de voința de a trăi. Din acest motiv, foarte multe persoane depresive aleg să se sinucidă pentru a pune capăt chinului.

Puțină lume știe însă că și paranoia a câștigat în ultimele decenii foarte multe persoane. „Paranoia este credința nerealistă că alți oameni vor să ne facă rău.”¹ Cu alte cuvinte, există oameni care se tem atât de tare de anumite pericole încât aceste gânduri se transformă în obsesii care le macină mintea zi de zi, rupe legătura oamenilor cu realitatea, teleportându-i într-o lume în care primejdiile sunt la tot pasul. Paranoia creează iluzia unei lumi mult mai ostile decât este ea în realitate. Paranoicii se tem de ceilalți oameni din jurul lor pe care îi suspectează mereu că vor să le facă rău din diverse motive, de guvern, de hoți, de violatori, de teroriști, de serviciile secrete, de societățile secrete, de mafioți, de interlopi, chiar și de propriul telefon care ar putea să înregistreze pe ascuns fiecare frază pe care o formulează.

La sfârșitul anilor 1980, psihologii Jerry Mitchell și Arlyn Vierkant au descoperit într-o magazie a spitalului Rusk State din estul Texasului o cutie de carton în care se aflau fișele medicale ale unor pacienți din anii 1930. Întrucât existau și la acea vreme pacienți care sufereau de paranoia, Mitchell și Vierkant s-au hotărât să compare istoricul acelor pacienți din anii '30 cu cel al pacienților din anii '80. Aceștia au descoperit că pacienții din anii '80 se temeau de serviciile secrete, de mafie, de URSS, chiar și de lesbiene în vreme ce pacienții care au fost internați cu o jumătate de secol în urmă nu se temeau de aceste „amenințări primejdioase”, ci de Dumnezeu și de alte personaje religioase. Așadar, se poate observa că

¹ Daniel Freeman, Jason Freeman, *Paranoia, boala secolului al XXI-lea*, trad. din limba engleză de Cristina Jinga, Editura Trei, București, 2014, pag. 30

odată cu trecerea timpului, odată cu evoluția tehnologiei, au crescut și temerile oamenilor. O teorie susține că apariția televizorului a sădit în mințile oamenilor astfel de gânduri paranoice, unii dintre ei ajungând astfel chiar în spital din cauza temerilor iluzorii.²

Tot televizorul este responsabil și pentru obezitatea tot mai accentuată din rândul copiilor. Fiind relatate zilnic cazuri de accidente, răpiri, violuri, omoruri, oamenii trăiesc cu impresia că lumea în care își duc traiul este mult mai periculoasă decât în realitate. Din acest motiv, le interzic copiilor lor să mai iasă pe stradă să se joace, oferindu-le în schimb o existență pasivă și inactivă. Ei nu conștientizează că în acest mod copiii devin supraponderali și cu cât sunt mai obezi cu atât crește riscul de a dezvolta anumite boli precum bolile de inimă, anumite boli ale încheieturilor oaselor, diabet și multe altele. Astfel, datorită paranoiei care îi domină pe unii părinți de a nu le da voie micuților să facă mișcare în mediul exterior, ei își expun propriii copii în mediul din interiorul casei unor pericole mult mai mari. Există multe credințe false în mintea oamenilor. Așa cum unii cred că pedofilii și violatorii se află la fiecare colț de stradă, există alții care se tem de avion, considerând că avionul este un mijloc de transport periculos și contestabil. În realitate, avionul este unul dintre cele mai sigure mijloace de transport din lume, șansele de a se petrece un accident fiind cele mai mici. Același lucru se întâmplă și în cazul rechinilor. Cu toate că mulți oameni se tem de rechini, aceștia fac anual extrem de puține victime. Până și vacileucid mai mulți oameni decât rechinii. Cel mai însemnat atac terorist s-a întâmplat în America pe data de 11 septembrie 2001. Tragedia a luat viața a peste 3.000 de oameni, lăsând în urmă un puternic sentiment de teamă al oamenilor cu privire la teroriști. Americanii comemorează în fiecare an acel eveniment, aducând un ultim omagiu miilor de oameni care și-au pierdut viața în acel accident tragic. Evenimentul este cunoscut la nivel global, însă ceea ce este mai puțin cunoscut este faptul că în anul 2001, doar în America au murit 38.000 de oameni în accidente rutiere, iar alte două milioane au fost rănite. Așadar, oamenii se tem de musulmani și arabi, ignorând faptul că există o probabilitate mult mai mare de a muri într-un accident rutier decât într-un atac terorist.³

Nu doar televizorul creează iluzia unei lumi mai primejdioase decât este ea în realitate. Urbanizarea a avut și ea un efect asemănător. Odată cu mutarea oamenilor de la sate la orașe, aceștia au început să devină mai paranoici, din acest motiv, întotdeauna vor exista mai mulți suferinzi de paranoia în mediul urban decât cel rural. Având un acces mai limitat la internet și televiziune, omul de la țară va fi influențat mai mult de mediul încinjurător, de mediul în care trăiește și nu de avalanșa de informații care se află pe internet și îl derutează în mod constatnt pe omul de la oraș. De la an la an, tot mai mulți imigranți se stabilesc în vestul Europei fie definitiv, fie temporar, iar acest lucru îi face pe locuitorii statelor să îi privească cu reticență pe acești oameni. Ei se tem că acești vizitatori le vor lua locurile de muncă și se vor înmulți excesiv de rapid înlocuind în timp populația originală. La rândul lor, nou-veniții pot avea gânduri paranoice atunci când văd că societatea poate fi destul de ostilă cu ei. Nu în ultimul rând, paranoia poate fi întâlnită și la persoanele care au fost abuzate în copilărie. Dacă un copil a avut neșansa de a fi brutalizat și marginalizat de ceilalți în copilărie, la grădiniță, la școală sau la liceu, când va ajunge adult ar putea dezvolta anumite gânduri paranoice care să îl facă să creadă că toată lumea din jurul său îi vrea răul, chiar dacă în realitate acei oameni nici nu îl cunosc și în consecință nu au nimic cu el.⁴

Cel mai faimos paranoic din istorie a fost renumitul dictator Iosif Vissarionovici Stalin. Odată ajuns la putere, acesta a instalat un adevărat regim al terorii, un sistem de securitate care să îi aibă pe toți cetățenii sub supraveghere, lagăre de concentrare pentru toți inamicii și

² *Ibidem*, pag. 31-32

³ *Ibidem*, pag. 50-51

⁴ *Ibidem*, pag. 67-68

presupușii inamici ai regimului și o propagandă bazată în totalitate numai pe minciuni și exagerări.

„Pentru despoți ca Stalin, Hitler sau Mao Zedong, oamenii nu erau decât actorii din fanteziile lor personale - sau mai precis, jucării umane folosite într-un joc al puterii și, atunci când era cazul, pur și simplu aruncate. În special în China era ușor să ignori individul, societățile chineze procedând astfel încă de pe vremea Primului Împărat. Mao a moștenit această tradiție și și-a impus voința fără animozități personale sau plăcere a cruzimii, pe care regimul său le-a implicat în mod inevitabil. În China comunistă, ca și în Coreea de Nord contemporană, a lui Kim Jomh-II, individul nu există decât ca unealtă oarbă a statului atotputernic.”⁵

În timpul regimului stalinist, cetățenii au trăit tot timpul cu groaza că ar putea fi oricând luați, arestați și executați fără a ști măcar fapta pe care au săvârșit-o. S-ar crede că singurul care se bucura de acest regim a fost doar Stalin, dar nu a fost chiar așa. Este adevărat că din banii săi își putea permitea o multitudine de case și vile, mașini luxoase, avioane private care să îl ducă în orice parte a globului dorea, putea gusta orice delicatose dorea în vreme ce populația murea de foame etc. Stalin avea puteri nelimitate fără posibilitatea de a fi tras la răspundere pentru faptele sale, dar cu toate acestea nu se simțea niciodată în siguranță. Era întotdeauna bântuit de gândul că cei din jurul său l-ar putea trăda pentru a-i lua locul, iar el ar putea sfârși într-unul din numeroasele lagăre construite în nemărginita Siberie. Având la bază un sistem mafiot, regimul comunist funcționează ca atare. Dacă într-o rețea mafiotă, capul bandei poate fi înlăturat oricând de către un alt membru mai viclean și mai parșiv, același lucru se poate întâmpla și la vârful unui regim totalitar.

Riscul era prea mare, iar Stalin nu dorea să își asume niciunul. În consecință, printre zecile de milioane de oameni pe care Stalin i-a condamnat la moarte doar dintr-un capriciu, s-au numărat și persoane din anturajul său, amici, prieteni, colegi care au sfârșit împușcați doar din cauză că el ar fi avut anumite suspiciuni legate de adevăratele lor intenții, Serghei Kirov, Lev Kamenev sau Grigori Zinoviev fiind doar câteva dintre numeroasele nume importante ale regimului comunist, oameni de nădejde pentru partid, dar care au sfârșit ca niște simpli „dușmani de clasă”.⁶

Cu cât boala lui psihică avansa, cu atât mai mulți oameni cădeau victime gândurilor sale suspicioase și alarmante. Îi era atât de teamă încât nu mai dorea nici măcar să traverseze granițele imperiului construit de el de teama unui posibil complot, iar în rarele ocazii în care se deplasa în străinătate își lua măsuri de siguranță extrem de sporite: „Înspăimântat ca întotdeauna de călătoriile în afara Rusiei, pe care a părăsit-o pentru scurt timp doar de două ori după ce a ajuns la putere, i-a spus lui Beria că, dacă se va produce vreo greșală în privința securității, <<o să-l scurteze cu un cap>>. Beria i-a trimis o listă în care îi spunea că vor fi folosiți 1.515 agenți NKVD, plus 17.409 soldați NKVD, câte șase pentru fiecare kilometru pe teritoriul sovietic, câte zece pe teritoriul polonez și cincispezece pe teritoriul Germaniei, de-a lungul întregului traseu de 1.923 de kilometri. Au fost puse să patruleze și opt trenuri blindate în preajma rețelei principale. De asemenea, i-au fost puse la dispoziție șapte regimente NKVD și o gardă personală de 900 de oameni plasați în trei cercuri concentrice - în total 2.041 de persoane. Șaisprezece companii ale NKVD aveau grijă de liniile telefonice și unsprezece avioane făceau legătura între delegația sovietică și Moscova.”⁷

⁵ Tom Ambrose, *Despoți și dictatori: de la Nero la Saddam Hussein*, trad. din limba engleză de Gabriel Florin Drăghici, Editura Litera, București, 2009, pag. 50

⁶ Paul Johnson, *Stalin*, trad. din limba engleză de Liliana Donose-Samuelsson, Editura Humanitas, București, 2014, pag. 62-64

⁷ *Ibidem*, pag. 92-93

Ironia sorții face ca Stalin să își găsească sfârșitul tot datorită paranoiei care l-a determinat de-a lungul anilor să ia întotdeauna măsuri suplimentare când vine vorba de siguranța proprie. În ciuda eforturilor medicilor de a-l salva pe bunul său prieten, Andrei Jdanov, acesta a murit. Bănuiala că doctorii l-ar fi asasinat pe acesta nu l-a părăsit niciodată pe Stalin, drept urmare, a fost nevoie de o restructurare a doctorilor care se ocupau de cei mai de seamă reprezentanți ai regimului comunist. Nici măcar doctorul personal al lui Stalin nu a fost pășuit, V. Vinogradov fiind înlocuit în cele din urmă și el. Pe 1 martie 1953, omul care se pretindea a fi nemuritor a suferit un atac vascular cerebral care avea să îlucidă în cele din urmă. Datorită timpului de așteptare mult prea îndelungat, dar și din lipsă de personal specializat, inevitabilul s-a produs, schimbând brusc soarta omenirii dar mai ales soarta oamenilor care au avut neșansa de a locui în URSS, dar și în țările ei satelit.⁸

Astfel de boli care afectează creierul îi creează persoanei respective o lume total diferită față de realitate. Nefericitul suferind are vedenii, nu mai poate gândi rațional, nu mai poate diferenția prietenii de dușmani cum a fost cazul lui Stalin⁹, de pildă. Cu toate acestea, chiar și cei care au o minte sănătoasă și limpede, cu o puternică predilecție pentru gândirea rațională și echilibrată nu pot vedea realitatea, lumea reală așa cum ea există și nu așa cum pretinde. De data aceasta, obstacolul care îl împiedică pe om să vadă realitatea existentă nu se află în interiorul creierului, ci în informațiile cu care intră zilnic în contact. În cazul acesta, informațiile sunt modificate în mod intenționat pentru a le induce diferite idei false în minte și pentru a-i convinge să facă anumite activități care ar fi în avantajul celui care manipulează.

Scopul manipulării este de a-i influența pe oameni prin mijloace specifice, astfel încât, persoanele manipulate să aibă senzația și credința că acționează conform ideilor și intereselor proprii. De fapt, ele preiau anumite idei, păreri și credințe care le-au fost induse în sistemul de gândire în scopuri mai mult sau mai puțin moralizatoare. De pildă, o persoană va avea mai multă încredere într-o revistă mai populară care are un tiraj ridicat decât într-o revistă mai puțin populară cu un tiraj mai mic. Dacă un grup mai larg de oameni posedă o predilecție pentru un anumit gen de muzică, atunci alte persoane de aceeași vârstă, în mod special, vor avea tendința de a se alătura mulțimii, chiar dacă nu le place în mod deosebit genul respectiv. Oricine poate fi mai ușor sau mai greu de manipulat, cei mai dificil de manipulat fiind oamenii inteligenți, cerebrali și raționali, în timp ce oamenii naivi, ușor impresionabili, sensibili, imaturi, narcisiști și impulsivi au șansele cele mai mari de a fi manipulați extrem de ușor.¹⁰

Regimul comunist este cunoscut pentru astfel de practici imorale și duplicitate. Având la degetul mic televiziunea, radioul și presa, acesta le transformă în niște mijloace de propagandă care difuzează neconținut evenimente total diferite față de cele reale. Regimul comunist își permite chiar să modifice istoria, transformând-o într-una care este complet favorabilă celor de la putere. Nici măcar literatura nu este ignorată. Aceasta devine unealta Partidului care continuă să îi influențeze pe oameni și să îi aducă pe „drumul cel drept”.

Câtă vreme Stalin a fost la putere propaganda regimului l-a glorificat și l-a proslăvit în mod continuu, au fost susținute fapte mărețe pe care dictatorul nu le-a întreprins niciodată, au fost acoperite crimele lui oribile, iar cei care s-au opus regimului sau nu au fost acceptați de către acesta au fost calomniați, discreditați, denigrați, defăimați și literalmente desființați de

⁸ *Ibidem*, pag. 106-110

⁹ Ideile lui Stalin erau pur și simplu iraționale. Trebuia să își dea seama că poliția sa secretă, cea care îi elimina inamicii, dar și prietenii, ar fi putut complota oricând un plan de eliminare a acestuia. În acest caz, cele mai mari temeri ale lui Stalin ar fi devenit realitate și istoria ar fi putut să ia o altă direcție, dar acest lucru nu s-a întâmplat niciodată. Sistemul său de represiune era atât de eficient încât nimeni nu ar fi îndrăznit vreodată să îl trădeze. Chiar și așa, tot au existat oameni folositori pentru regim care au experimentat mai devreme sau mai târziu soarta „nemiloșilor imperialiști”.

¹⁰ Liviu Andronovici, *Manipularea prin publicitate*, Editura Multicart, București, 2012, pag. 162-163

către uneltele fidele ale regimului sovietic, acești mercenari ai condeiului. Propaganda era atât de eficientă încât Stalin era văzut ca un adevărat zeu, un salvator al națiunii sovietice și un apărător al celor obidiți și oropsiți de soartă fiind numit „Geniul strălucit al umanității”, „Părintele națiunilor”, „Călăuzitorul popoarelor”, „Corifeul științei”, „Marele arhitect al comunismului” și așa mai departe, aceste laude având ca limită doar talentul și imaginația scriitorilor și oamenilor de presă. Adevărata față a acestui dictator crud și nemilos a fost arătată populației abia după moartea sa, când Nikita Hrușciiov a ținut faimosul discurs de la al XX-lea Congres al PCUS.

Încetul cu încetul, întreaga populație a lumii a aflat adevăratul caracter al lui Stalin, acesta fiind considerat unul dintre cei mai cruzi și nemiloși, ipocriți, mincinoși, perfizi și vicleni dictatori care au existat vreodată, iar imaginea aceasta va dăinui până la scenariul improbabil în care regimul comunist va acapara din nou o parte însemnată din globul pământesc. În acest caz, cel mai probabil, imaginea lui Stalin va fi reabilitată de către noul regim totalitar care va aduce din nou laude la adresa celui mai de seamă reprezentant al regimului comunist.

Din nefericire, și România poate afirma fără mândrie că a fost sub stăpânirea acestui om, împărtășind soarta celorlalte țări din estul Europei. Gândirea liberă a fost desființată la fel ca toate instituțiile care nu doreau să împărtășească principiile marxist-leniniste. Profitând de istoria nefericită a acestei țări, propagandiștii au încercat să sensibilizeze mulțimea, îndreptând toată ura și disprețul către clasa de sus, cea a oamenilor avuți. Aceștia se foloseau chiar și de falsul patriotism pentru a-și atinge idealurile lor meschine. Drept consecință, în 1948 a avut loc naționalizarea fabricilor, uzinelor, băncilor, dar și a editurilor și tipografiilor. Nici măcar filmele nu au scăpat de furia revoluționară a cenzurii, acestea devenind și ele un mijloc de a propaga noua realitate care se impunea.¹¹

Regimul comunist a adus cu el din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și curentul care domina la acea vreme uniunea, înlocuindu-le încet dar sigur pe cele care au fost aduse din Occident. Este vorba despre realismul socialist, un curent care încearcă să pună într-o lumină cât mai pozitivă regimul comunist prezentând avantajele și ignorând defectele acestui sistem politic.

Termenul de realism socialist a fost impus în anul 1934 de către politicianul sovietic Andrei Jdanov, dar acesta a fost utilizat pentru prima dată în anul 1932 de către scriitorul sovietic A. Fadeev având aprobarea lui Maxim Gorki, Anatoli Lunacearski și Stalin.¹²

„Realismul socialist cere artistului să <<oglindească>> realitatea în dezvoltarea ei revoluționară, adică în perspectiva luptei dintre vechi și nou, ceea ce a fost o formulă mai voalată a principiului marxist-leninist-stalinist al luptei de clasă. Pe acest teren, se valorifica mai cu seamă, militantismul artistic al unui creator, care se simțea fără îndoială dator să demonstreze prin opera lui cum în această luptă învinge întotdeauna noul, fie în mod direct, fie indirect, lăsând adică să se înțeleagă iminența unei victorii inexorabile, chiar și acolo unde s-ar descrie o <<înfrângere>>, ca în povestirea cu acest nume a lui Aleksandr Fadeev. Purtătorul mesajului progresist al istoriei, reprezentantul unei lumi noi, viitoare, altfel-zis al clasei muncitoare, gropar al capitalismului etc., era așa-numitul <<erou pozitiv>>, expresie care își va contrapartida în comica alăturare de cuvinte <<erou negativ>>. Personajul pozitiv, triumfător peste toate dificultățile, chiar și atunci când, în mod accidental, putea să cadă victimă forțelor dezlanțuite ale răului, deschidea, pe deasupra eșecului său exclusiv individual și nereprezentativ, o fereastră către un viitor întotdeauna luminos, asemenea <<legendarului>> Lazăr de la Rusca, apoteozat în poemul cu acest nume al lui Dan Deșliu.”¹³

¹¹ Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism (1948-1964)*, Editura Cartea Românească, București, 2010, pag. 57

¹² *Ibidem*, pag. 64

¹³ Florin Mihăilescu, *De la proletcultism la postmodernism*, Editura Pontica, Constanța, 2002, pag. 56

Așadar, realismul socialist contribuie la crearea omului nou, omul obedient și ascultător care nu pune niciodată la îndoială deciziile luate de către Partid, care muncește mult peste normă, care își iubește conducătorul, fiind dornic să se sacrifice pentru el și idealurile sale mărețe. În același timp omul nou trebuie să aibă sentimente de dispreț la adresa celor care trebuie să fie defăimați și denigrați, deoarece ei îi vor răul omului nou, vor să profite de el, să îl exploateze ca pe un sclav și chiar să îl pedepsească dacă acesta se împotrivesc. Realismul socialist își propune să îi îndrume pe oameni către calea cea dreaptă, către o viață prosperă și îmbelșugată, dar pentru acest lucru omul nou trebuie să aibă totală încredere în regimul aflat la putere și în Partid.

Astăzi, România, ca celelalte țări din Europa de Est are un regim democratic. Oamenii sunt liberi, nu mai sunt constrânși de reguli, au dreptul să creadă în ce vor și pot să călătorească în străinătate pentru a-și găsi un serviciu mai bun. De asemenea, numeroase lanțuri de magazine pot oferi produse pentru toate tipurile de buzunare, renumitele cozi de pe vremea regimului comunist devenind istorie. De la destrămarea Uniunii Sovietice, Europa de Est a intrat sub influența Statelor Unite ale Americii. Așa cum în trecut România a trebuit să se adapteze regulilor impuse de către regimul sovietic, astăzi ea trebuie să se adapteze sistemului capitalist american. Dacă regimul comunist îi blama și vitupera pe capitaliști, astăzi oamenii sunt încurajați să se împrumute de la bancă, să își deschidă propriile afaceri, devenind astfel și ei capitaliști, statut care în trecut era pedepsit cu închisoarea. Dar drumul de la patronul unei firme mici până la capitalistul care își extinde afacerea peste tot în lume este lung și anevoios. America are cei mai mulți capitaliști a căror firme s-au extins peste tot pe această planetă și continuă să se extindă, sporindu-și astfel profiturile de la an la an. Sistemul capitalist are întotdeauna produse noi, de la alimente la aparate electronice, de la haine la autoturisme și așa mai departe. Singurul factor care îl împiedică pe omul de rând în a-și procura obiectul mult visat este lipsa banilor. În ciuda faptului, că țările care cu un sistem capitalist sunt mai bogate, ele nu duc lipsă de oameni săraci. România poate fi un foarte bun exemplu. Deși are un sistem capitalist, încă mai sunt foarte mulți oameni în această țară care nu au bani, fiind nevoiți să flămânzească destul de des. De asemenea, căldura a devenit un lux pentru o parte însemnată a populației, mulți oameni fiind nevoiți să își petreacă iernile în frig, deoarece nu își permit să plătească gazul care sescumpește de la an la an. Așadar, dacă în trecut oamenii nu primeau alimente fiind condamnați la un regim alimentar strict, astăzi magazinele abundă de alimente, dar prețul ridicat al acestora îi determină pe unii să fie mai cumpătați. Dacă în trecut oamenii erau debransați des de la gaze și electricitate, astăzi unii oameni trebuie să renunțe la astfel de comodități din cauza salariului sau a pensiei mult prea insignifiante.

Chiar dacă în România numărul persoanelor cu venituri mici nu a scăzut, televiziunea și presa evită de cele mai multe ori această realitate cruntă, axându-se pe publicul comercial care își permite să cumpere mai mult sau mai puțin. Folosindu-se de tehnici bine gândite, menite a-l face pe cumpărător să achiziționeze cât mai multe obiecte indiferent dacă au sau nu nevoie de ele, magazinele fizice sau online au un singur scop de la care nu au voie să se abată: să producă zi de zi un profit cât mai mare.

Pentru a câștiga mai mult, supermarketurile trebuie să îl cîvingă pe client să cumpere mai mult. Treaba aceasta nu este ușoară, ba dimpotrivă este foarte complicată. Folosindu-se de tehnici de manipulare mai mult sau mai puțin complexe, magazinele încearcă să își maximizeze cât mai mult profiturile. Cele mai multe companii apelează la spoturi publicitare pentru a-și face cunoscute produsele. Problema este că cele mai multe spoturi publicitare care rulează zilnic pe toate posturile de televiziune promovează o imagine total diferită față de produsele care se găsesc în rafturile magazinelor, astfel întotdeauna un cheeseburger va arăta magnific și apetisant în poze, dar în realitate, imaginea va fi cu totul diferită. Așadar, clipurile de promovare a produselor au devenit filmulețe propagandistice care îi îndeamnă neconținut

pe oameni să cumpere produsele respective. Mai mult decât atât, unele firme plătesc cu sume mari de bani anumite vedete pentru a le promova produsele. Acest lucru se întâmplă pentru că oamenii vor fi mai atrași să cumpere produsul respectiv dacă acesta este recomandat de către o personalitate pe care o apreciază și o respectă. Chiar dacă nu toate reclamele au vedete de televiziune, absolut toate persoanele care joacă trebuie să fie prezentabile și arătoase.

Tehnicile de influențare nu se opresc aici. Odată ajuns în magazin, omul va fi în continuare manipulat. Tehnicile sunt diverse, de la reducerile de preț reale sau fictive până la așezarea produselor în raft. Astfel, la intrarea în magazin vor fi așezate produsele electronice, care necesită a fi cheltuită o sumă mai mare de bani, iar cele mai îndepărtate obiecte vor fi cele de consum zilnic. Obiectele de la nivelul ochilor cumpărătorilor vor fi cele mai scumpe în vreme ce produsele mai ieftine vor fi puse în josul sau susul raftului. Obiectele destinate copiilor vor fi întotdeauna în josul raftului, pentru a putea fi mai accesibile acestora. La casa de marcat vor fi întotdeauna ciocolățele și bombonele care le vor face cu ochiul cumpărătorului care așteaptă la coadă.

Acestea sunt cele mai evidente tehnici de influențare a clientului, metode prin intermediul cărora magazinele încearcă să „scape” de marfă. Oricine merge des prin magazine poate observa aceste tehnici de manipulare, iar alegerea de a fi manipulat îi aparține doar clientului. Unele produse au parte de o promovare atât de eficientă astfel încât oamenii le vor cumpăra întotdeauna. Cel mai bun exemplu este reprezentat de către mâncarea de la fast food. Toată lumea știe cât de toxică și dăunătoare este acea mâncare, dar cu toate acestea, numărul celor care consumă astfel de produse este în creștere.

Dacă într-un regim comunist trebuie să te supui regulilor și să crezi în informațiile false de teama posibilelor repercursiuni, într-un regim democratic poți alege să nu te lași manipulat, ignorând telefoanele mobile extrem de scumpe, hainele de firmă cărora li se adaugă adaosuri comerciale uriașe și așa mai departe. Refuzul de a purta o anumită uniformă se poate pedepsi cu închisoarea într-un regim totalitar, dar într-un regim democratic, refuzul de a purta hainele despre care se spune că sunt la modă nu ar aduce niciodată astfel de consecințe. Oamenii au dreptul să se îmbrace cum doresc și de unde doresc. Cu toate acestea, oamenii se lasă influențați de reclame și de societate, astfel cei mai mulți vor alege produsul mai scump care îi poate „aduce și pe ei în rândul lumii”.

În concluzie, cu toții percepem diferit realitatea. Nimeni nu știe cum arată realitatea, deoarece cu toții o vedem diferit. Doar pentru că omul vede cerul albastru și iarba verde, asta nu înseamnă că în realitate cerul este albastru și iarba verde. Doar pentru că oamenii cred că lumea funcționează într-un anumit mod, asta nu înseamnă că lumea funcționează în acel mod.

Cu toții avem micul nostru univers în care exstăm și în care ne imaginăm în anumite ipostaze, de obicei ipostaze în care nu ne vom afla niciodată. Cei mai mulți visează la ipostaza omului bogat care își poate permite orice își dorește. Cu toate acestea, el nu trebuie să uite că universul lui micuț face parte dintr-un univers mai mare care este condus de alți oameni ai căror decizii îi pot influența viața în mod pozitiv sau negativ. El nu trebuie să se lase păcălit de iluzii. El nu trebuie să intre în lumea lui utopică și imaginară. Cu cât se adâncește mai mult în acea lume iluzorie, cu atât șocul pe care îl va simți atunci când se va trezi la realitate va fi mai mare și mai dureros.

BIBLIOGRAPHY

- Ambrose Tom, *Despoți și dictatori: de la Nero la Saddam Hussein*, trad. din limba engleză de Gabriel Florin Drăghici, Editura Litera, București, 2009;
 Andronovici Liviu, *Manipularea prin publicitate*, Editura Multicart, București, 2012;
 Freeman Daniel, Freeman Jason, *Paranoia, boala secolului al XXI-lea*, trad. din limba engleză de Cristina Jinga, Editura Trei, București, 2014;

Johnson Paul, *Stalin*, trad. din limba engleză de Liliana Donose-Samuelsson, Editura Humanitas, București, 2014;
Mihăilescu Florin, *De la proletcultism la postmodernism*, Editura Pontica, Constanța, 2002;
Negrici Eugen, *Literatura română sub comunism (1948-1964)*, Editura Cartea Românească, București, 2010;